

Vær digital

– inddragelse af elever i udskolingen

Til fagpersonen

Den hastige fremkomst af digitale medier, teknologier og onlineplatforme forandrer børn og unges måder at kommunikere og danne fællesskaber på. Mobiltelefonen er en konstant forbindelse til vennerne, som der i høj grad deles billeder og videoer med. Profiler på sociale medier er en del af identitetsdannelsen, og blogs og videostreamingkanaler spejler hverdagen og peger på nye trends. Næsten alle børn og unge benytter sig af de positive muligheder, som den digitale verden tilbyder. Styrken ved nettet er mulighederne for at skabe kontakt til andre, der har samme interesse, identitet eller udfordring, som man selv har. Det kan især være positivt, når det handler om personlige problemer, som man er for genert til at snakke ansigt til ansigt med andre om.

Sociale medier kan bidrage positivt til børn og unges identitetsdannelse, fordi de giver børn og unge mulighed for at reflektere over, hvem de er, når de ser på andre. De kan afprøve forskellige roller, identiteter og grænser. Børns, herunder også klassens og vennernes, fælles referencer flytter sig mere og mere ud på nettet (Facebook, Snapchat, Instagram m.fl.).

Børn og unge laver mere eller mindre det samme, som de altid har gjort. Forskellen på nu og tidligere er bare, at det i højere grad sker online og offentligt: De er tilgængelige for vennerne og laver aftaler med dem og deler oplevelser gennem links og billeder. De kommenterer hinanden og udvikler fælles identitet. De er sammen socialt, snakker og møder nye venner og kærestes. Men der kan – ligesom der kan offline – opstå udfordringer og konflikter på nettet. Derfor er det vigtigt, at de voksne omkring børnene tager ansvar for deres udvikling og trivsel – også digitalt.

Først og fremmest er det vigtigt, at vi husker, at et barns liv og trivsel ikke kan deles op i online og offline. Derfor er vi nødt til at se på nettet, skolen, sportsklubben, familien osv. som forskellige arenaer, der rækker ind i hinanden, og som alle har betydning for barnet. Det er vigtigt at huske på, at børn og unge tager det, de oplever online, med sig videre i deres øvrige liv.

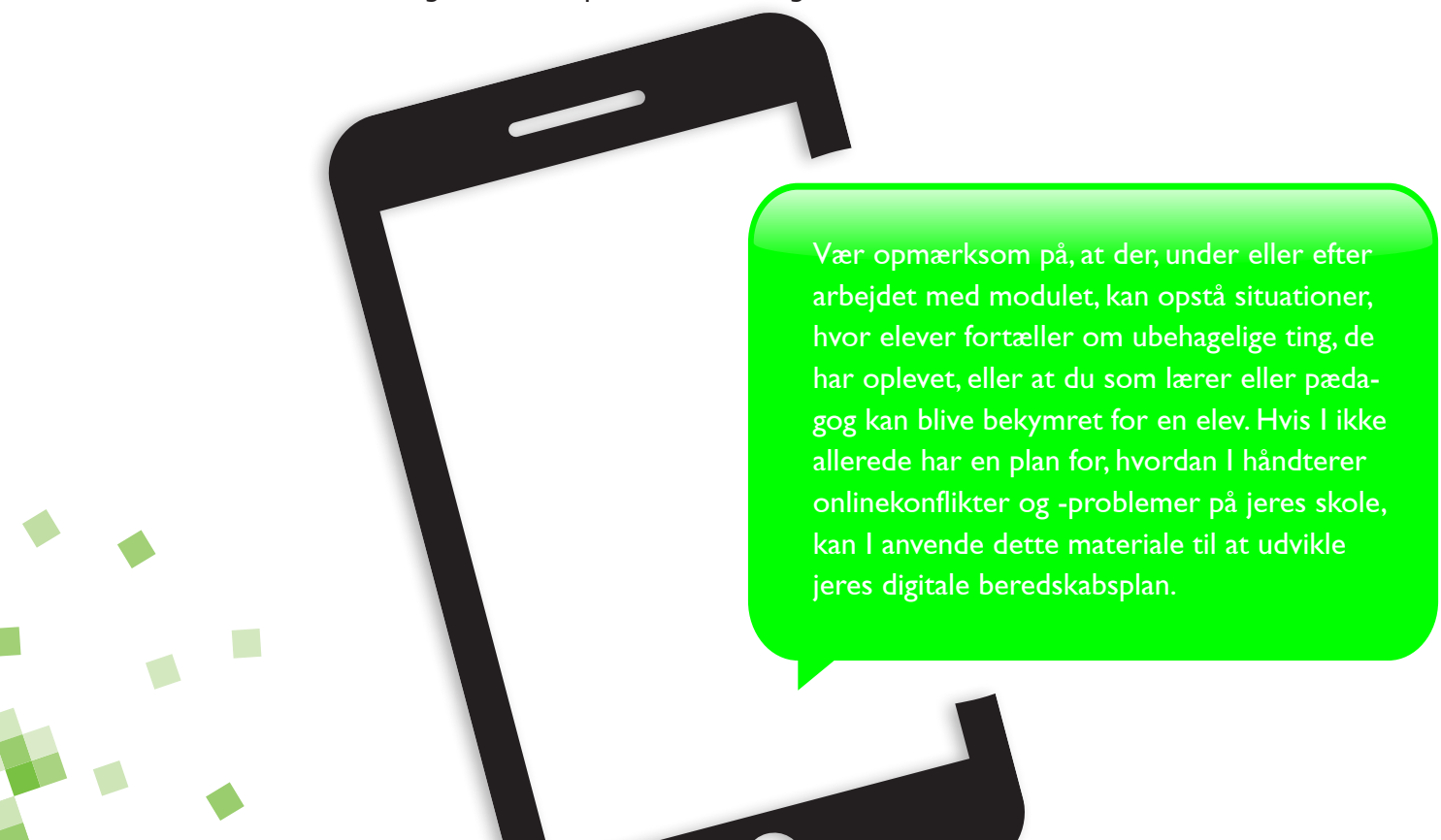

Børn og unges digitale trivsel – skolens opgave?

At blive mobbet (offline eller online), at få delt krænkende billeder eller videoer mod sin vilje eller at blive seksuelt udnyttet online kan have store psykiske og sociale konsekvenser for børn og unge – konsekvenser, som kan påvirke deres trivsel og læring. Eleverne bruger på de fleste skoler deres telefoner – både i undervisningssammenhæng og i frikvarteret – og der er sikkert mange skærme på skolen, som eleverne også kan kommunikere gennem.

Vilkårene for kommunikationen på nettet er anderledes end vilkårene for vores kommunikation offline. Det har selvfølgelig også indflydelse på den måde, børn og unge kommunikerer med hinanden på, når de er online. Derfor er det vigtigt, at vi taler med eleverne om deres færden online og hjælper dem til at reflektere over, hvordan deres digitale adfærd har betydning for dem selv og andre. Det er en sag for skolen, og det er helt centralt, at skolen er tydelig om dens værdier for, hvordan vi omgås hinanden – både på skolen og på nettet.

Med dette forløb kan du som lærer eller pædagog sætte udskolingselevernes digitale trivsel på dagsordenen, øge elevernes viden om og refleksion over digitale problematikker og understøtte dem i at give deres input til skolens digitale værdisæt.

Vær opmærksom på, at der, under eller efter arbejdet med modulet, kan opstå situationer, hvor elever fortæller om ubehagelige ting, de har oplevet, eller at du som lærer eller pædagog kan blive bekymret for en elev. Hvis I ikke allerede har en plan for, hvordan I håndterer onlinekonflikter og -problemer på jeres skole, kan I anvende dette materiale til at udvikle jeres digitale beredskabsplan.

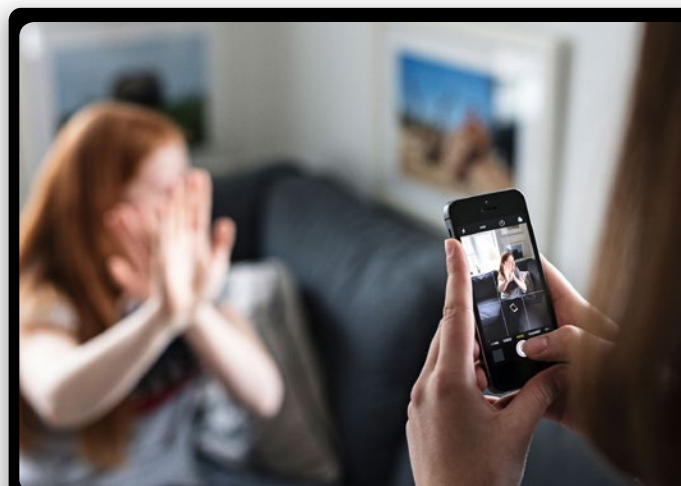
Forløbets temaer

Forløbet tager udgangspunkt i tre temaer: 'Hård tone og mobning på nettet', 'Ufrivillig deling af private og intime billeder, videoer eller andet materiale' og 'Grooming'. Du kan forbedre dig på forløbet ved at læse nedenstående om de tre temaer.

HÅRD TONE OG MOBNING PÅ NETTET

Mobning online er en af de negative konsekvenser ved internettet, som mange skoler har måttet forholde sig til. Den mobning, som tidligere var afgrænset til de fysiske rum, hvor mobbedynamikken fandt sted, følger nu med børnene hjem på deres smartphone. Når mobning foregår online, kan beskeder, billeder eller andet materiale deles hurtigt, og der kan være mange involverede i mobbesituationen, og det er ikke altid klart for den, der bliver mobbet, hvem der står bag mobningen. Mobningen kan også tage form som udelukkelse, hvor en gruppe af børn eller unge sletter en person fra grupper eller som ven på sociale medier, og det kan opleves meget hårdt.

Mobning på telefon, computer eller tablet kan umiddelbart være usynlig for de voksne omkring børnene, og det kan være sværere at få hjælp. Ligesom med offlinemobning er det vigtigt at huske på, at mobning er et fænomen, som handler om kultur og om tolerance og trivsel i gruppen. Mobning online kan bære præg af, at den, som sender mobbende indhold, og den, som modtager det, er usynlige for hinanden. Det betyder, at den eller de, som mobber, ikke bliver konfronteret med den mobbedes reaktion og på den måde ikke skal forholde sig til reaktionen eller tage ansvar på samme måde, som hvis mobningen havde foregået i skolegården. Sproget online eller på mobilen kan også være meget hårdt.

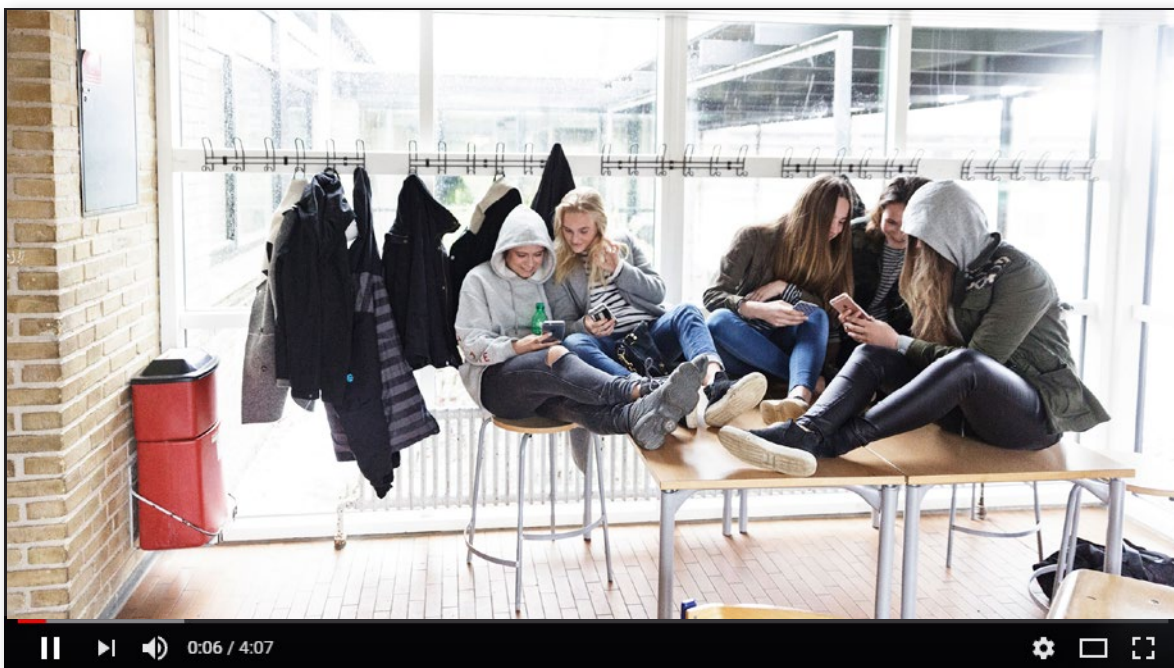

På nettet findes desuden eksempler på deciderede hadgrupper – grupper, som kan knytte sig til en klasse eller en skole, som mobber et barn eller en gruppe af børn, eller nationale grupper, hvor personer bliver hængt ud, eller der postes groft og diskriminerende indhold. I disse grupper hersker en særlig anerkendelseskultur, hvor grove billeder, videoer og kommentarer belønnes med 'likes'. Grænserne for, hvad det er okay at skrive og dele, kan flytte sig meget hurtigt, og tonen bliver i nogle tilfælde bare hårdere og hårdere.

UFRIVILLIG DELING AF PRIVATE OG INTIME BILLEDER, VIDEOER ELLER ANDET MATERIALE

En problemstilling, som er opstået i takt med udviklingen og udbredelsen af sociale medier, er ufrivillig deling af billeder, videoer eller andet materiale – deling uden samtykke. Her er teknologien med til at mudre og udviske normer, grænser og etiske kodekser, som vi kender dem offline. Fx skriver og deler mange flere ting online, end de ville sige eller dele ansigt til ansigt.

Når et billede deles via mobiltelefonen eller over internettet, kan spredningen gå stærkt. Nogle billeder sendes med samtykke og med en forventning om, at det er en privat sag mellem afsender og modtager, mens andre billeder er taget uden samtykke – fx som 'creep shots' i en omklædningssituation uden den fotograferedes viden. Billeder videregives måske via Snapchat eller Messenger, eller måske vises de bare direkte fra skærmen til en vennegruppe. Et privat billede, fx et nøgenbillede, som er delt med hele skolen og måske også elever på andre skoler, kan have enorme konsekvenser for et barn eller en ungs hverdag og skolegang, og børn og unge, som kontakter Red Barnets rådgivning SletDet, beskriver, at "det føles som at komme nøgen i skole". I nogle tilfælde ved det krænkede barn eller den unge hverken, hvem der har delt billedet, eller hvor det er delt. Vedkommende føler sig afmægtig.

Problemstillingerne er komplekse og kan været meget forskellige: en vred ekskæreste, som deler private billeder med omverdenen; fake-profiler sammensat af forskelligt eksisterende materiale og fremstillet på en krænkende måde; en video, hvor en dreng og en pige kysser, som bruges som middel til negativ social kontrol med trusler om, at videoen vises til familierne; systematiske online billedarkiver af piger fra et særligt område, hvor krænkeren ikke tager hensyn til konsekvenserne for de personer, hvis billeder bliver delt (som fx Vi-

borg-mappen); nøgenbilleder af en kæreste, som er delt, fordi man er stolt af ham/hende; videoer delt 'for sjov' for at få anerkendelse, men uden henblik på at skade andre. Situationerne er mange, og de børn og unge, som er en del af dem, har forskellige behov.

Vi voksne kan have tendens til at formane børn og unge om, at de ikke må tage og dele billeder af sig selv uden tøj på. Og selvfølgelig skal vi opfordre og hjælpe børn og unge til at overveje de mulige konsekvenser af deres handlinger. Samtidig er det vigtigt, at vi forholder os nuanceret til de forskellige problemstillinger og ikke kommer til at placere skylden hos den krænkede, fordi vedkommende måske selv har taget billedet eller videoen i første omgang.

For at forstå billeddeling uden samtykke som specifikt fænomen kan det være hjælpsomt at se på billeddeling som kommunikationsform. Billeder er gået fra at være dokumenterende til at være et middel til samtale og social interaktion. Billederne, vi tager, er med til at kommunikere, hvad vi laver i realtid, og giver mulighed for, at vi kan opleve hinandens verdener på en ny måde. I stedet for at se deling af billeder som et ønske om at ophæve det private er det måske snarere ønsket om at dele hinandens subjektive virkelighed, som er drivkraften. Børn og unge har altid udforsket deres seksualitet, og nyere teknologi er med udviklingen også blevet en del af den proces.

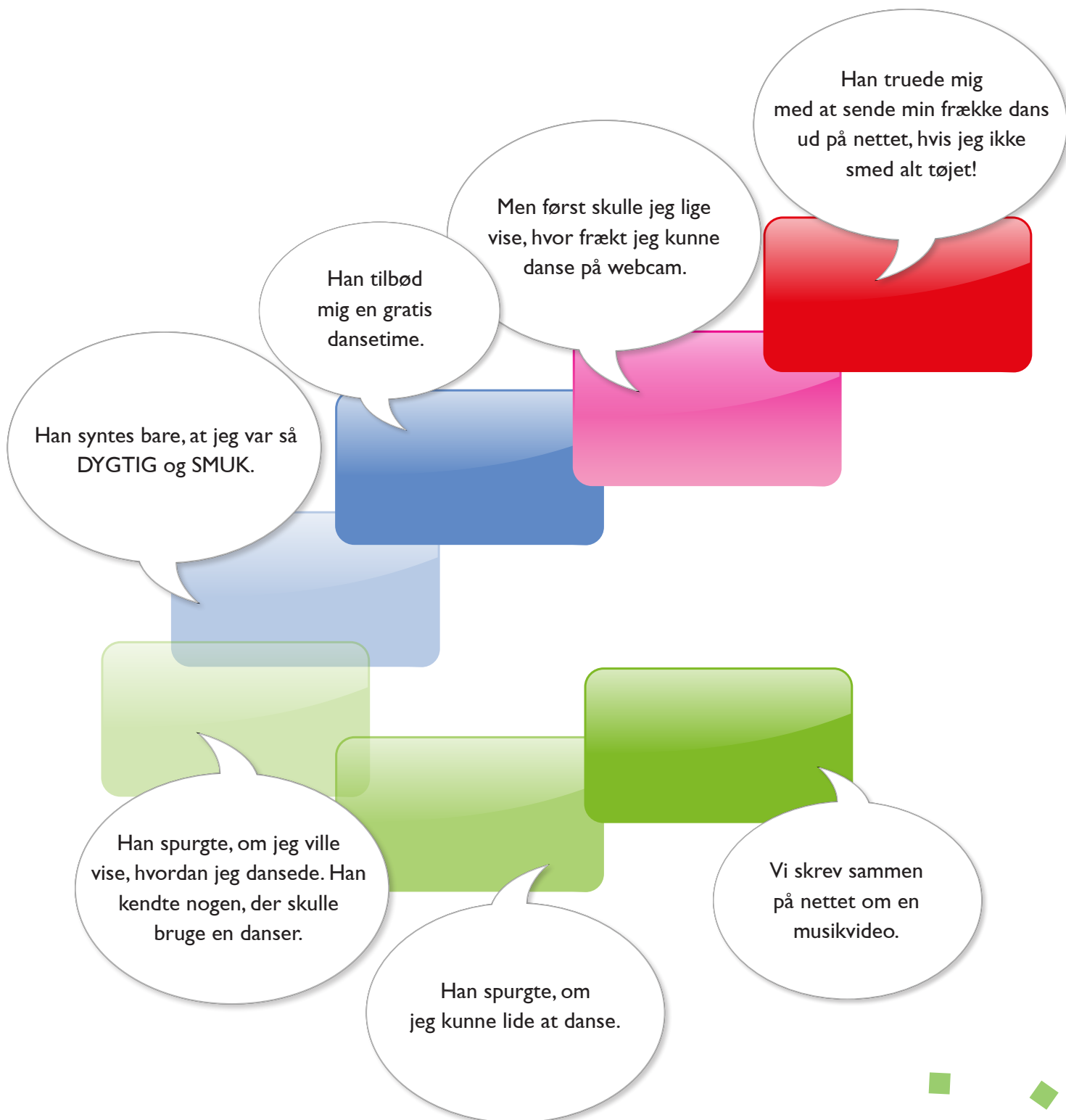
Ordet 'hævnporno' bliver brugt om situationer, hvor billeder deles uden tilladelse fra den portrætterede. Det er dog ikke altid hævn, der er motivet for billedspredning. Det kan også skyldes manglende omtanke eller være et redskab til mobning. Billederne har heller ikke altid et seksuelt indhold. Derfor kan det give god mening i stedet at tale om 'billeddeling uden samtykke'.

14-15% af danske unge i alderen 13-17 år har delt et nøgenbillede eller intimt billede af sig selv med andre.

GROOMING

Grooming er en proces, hvor den ældre og mere erfarne krænker anvender manipulation, løgne, smiger og ros samt påfører offeret ansvar og skyldfølelse for derigennem at kunne få offeret til (tilsyneladende frivilligt) at medvirke i seksuelle aktiviteter, der skal tilfredsstille krænkeren. Grooming kan foregå over kort eller lang tid. Det kan være to timer, eller det kan strække sig over måneder. Når det sker online, følger processen ofte et genkendeligt forløb:

1. Udvalgelse af offeret. Før den egentlige groomingproces udvælger krænkeren det pågældende barn eller børnene ud fra, hvad krænkeren vil opnå. Valget kan falde på at finde børn, der er usikre og naive, fordi det gør det lettere for krænkeren at opretholde autoritet. Valget kan også falde på børn, der ikke er så bevidste om deres egne grænser og dermed vil være nemmere at overtale til seksuelle aktiviteter.

2. Opbygning af relationer og venskaber. Efter at barnet er blevet udvalgt, begynder den kontaktskabende fase. Her begynder krænkeren at engagere sig i barnet ved at vise omsorg og interesse og spørge til de ting, der berører og interesserer barnet i dets daglige liv. Ofte begynder barnet at skabe en illusion om, at den voksne er dets bedste ven. Venskabet kan underbygges ved, at krænkeren giver barnet gaver.

3. Risikovurdering. Sideløbende med den kontaktskabende fase forsøger krænkeren at få svar på faktuelle forhold for at kunne vurdere risikoen for at blive opdaget. Krænkeren kan fx spørge, hvornår barnet er alene hjemme, om barnet har sin egen computer, og hvad barnets relation til andre voksne er.

4. Den eneste ene-fasen. Her intensiveres kontakten, og krænkeren benytter sig af vendinger som "Du kan tale med mig om alt!". Barnet udvikler en større og større følelse af taknemmelighed og føler samhørighed og gensidighed med krænkeren. Hvis den voksne spørger, hvor meget barnet stoler på ham/hende, reagerer barnet ofte ved at sige, at han/hun stoler ubetinget på personen. For børn, som i hverdagen føler sig tilsidesat, overset eller måske endda mobbet, vil det nye venskab være særlig kostbart.

5. Det seksuelle tema introduceres. Når den gensidige relation er etableret, og barnet giver udtryk for at stole på den voksne, fortsætter kontakten til den seksuelle fase, hvor krænkeren begynder at spørge til ofrets seksuelle interesser og erfaringer og introducerer emner af mere intim og seksuel karakter.

6. Den seksuelle fase. I denne fase vil krænkeren begynde at kræve ydelser fra barnet, og krænkeren vil arrangere et møde eller en situation, hvor overgrebet kan ske, uden andre fatter mistanke. Selvom det formentlig er nyt og ukendt område, vil barnet ofte overbevise sig selv om, at det er ufarligt, fordi barnet har positive erfaringer med personen. Ud over at tale om sex og erotik vil krænkeren bearbejde barnet til at deltage i de seksuelle aktiviteter, der er målet. Det kan være webcamsex eller fysiske møder, hvor barnet skal opfylde krænkerens seksuelle ønsker som en slags modydelse for den omsorg og opmærksomhed, krænkeren har givet barnet.

7. Fastholdelse af det hemmelige. En groomingrelation kan stoppe efter det allerførste overgreb, eller den kan fortsætte i årevis. For krænkeren er det vigtigt med kontrol, så barnet ikke afslører overgrebene. Det betyder, at krænkeren på den ene eller anden måde holder barnet eller den unge fast på hemmeligheden. Det kan ske ved trusler om ydmygelse og vold eller ved, at krænkeren manipulerer barnet til at tro, at det er barnets egen skyld – at der slet ikke var tale om et overgreb: "Du gik jo selv med til det. Du ku' jo bare ha' sagt nej."

Følgerne af grooming kan være alvorlige. Det kan ødelægge barnets tillid til andre mennesker for altid, hvis det oplever, at en person, der har givet det tro på og håb for fremtiden, udnytter dets tillid og loyalitet for at få sex. Et onlinerelateret sexovergreb, der ikke indeholder et fysisk overgreb, har ikke nødvendigvis mindre indvirkning eller mindre skadevirkning på den unge end det fysiske seksuelle overgreb.

Erfaringer viser, at alle børn kan blive ofre for en seksuel krænkelse online, og der findes eksempler på, at selv ressourcestærke børn er blevet narret og manipuleret af krænkeren til at gå langt ud over de grænser, de ellers selv mente, de havde. Samtidig ved vi, at børn med lavt selvværd og dårlige sociale relationer er ekstra sårbare over for groomingens teknikker.

På www.sikkerchat.dk kan du læse mere om digital mobning, deling uden samtykke, grooming og andre digitale problematikker.

HVORDAN GØR VI SÅ?

Blandt det pædagogiske personale har I muligvis allerede arbejdet med jeres input til skolens digitale værdisæt, I det følgende kan I hente inspiration til at inddrage eleverne.

I forløbet med udskolingseleverne skal eleverne reflektere over deres forskellige digitale adfærd og grænser, arbejde med forskellige temaer ('Hård tone og mobning på nettet', 'Ufrivillig deling af private og intime billeder, videoer eller andet materiale' og 'Grooming'), og til sidst kan eleverne give deres input til skolens digitale værdisæt. Det hele tager 120 minutter.

I den følgende vejledning finder du inspiration til øvelser, links til film og forslag til, hvordan du kan tale med eleverne om emnerne i inddragelsesforløbet. I vejledningen er det angivet, hvor lang tid du ca. kan bruge på hver øvelse.

OVERBLIK OVER INDDRAGELSESFORLØBET:

- Introduktion af arbejdet med det digitale værdisæt og filmen 'Kommunikation på nettet' (10 minutter)
- Leg: Status på vores digitale adfærd (10 minutter)
- Temaøvelser (ca. 70 minutter)
  - Temaøvelse 1: 'Vil du læse teksten op' (film og refleksionsspørgsmål)
  - Temaøvelse 2: 'Er du blevet delt?' (vurderingsøvelse og film)
  - Temaøvelse 3: 'En ny gaming-ven' (casehistorie og film)
- Energizer (10 minutter)
- Vores input til skolens digitale værdisæt (20 minutter)

Materialet er forankret i folkeskolens Forenklede Fælles Mål for danskfagets kompetenceområde kommunikation under færdigheds- og vidensområdet IT og kommunikation. Du kan læse mere om målene på www.emu.dk.

Materialet taler desuden ind i skolens arbejde med elevernes trivsel, læringsfællesskabet i klassen og elevernes alsidige udvikling.

CA. 10 MINUTTER

INTRODUKTION AF ARBEJDET MED DET DIGITALE VÆRDISÆT OG FILMEN 'KOMMUNIKATION PÅ NETTET'

Formål:

At give eleverne indblik i arbejdet med skolens digitale værdisæt og fortælle dem, at deres bidrag er vigtigt.

Beskrivelse:

Fortæl eleverne, at I på skolen over det næste stykke tid skal arbejde med at udvikle et digitalt værdisæt, som skal sætte jeres digitale kultur og trivsel på dagsordenen. Værdisættet skal indeholde skolens værdier og handlinger, og både skolebestyrelsen, lærere og pædagoger og eleverne er involverede i arbejdet.

Rids forløbets indhold op for eleverne, og forklar, at I i dag skal arbejde med forskellige temaer, som har med børn og unges digitale liv at gøre. Derudover skal klassen i dag give sit input til skolens digitale værdisæt, som elevrådsrepræsentanten vil tage med videre til elevrådet, som sammen vil se på alle klassers input, inden arbejdsgruppen laver værdisættet.

Gør det klart for eleverne, at deres input er vigtigt, fordi det er deres digitale trivsel og dannelse, det handler om, og derfor er det rigtig vigtigt, at de forholder sig til emnerne og giver deres input til det digitale værdisæt.

Vis eleverne filmen med Red Barnets ungepanel, som snakker om, hvorfor de synes, det er vigtigt at tale om, hvordan man bruger de sociale medier.

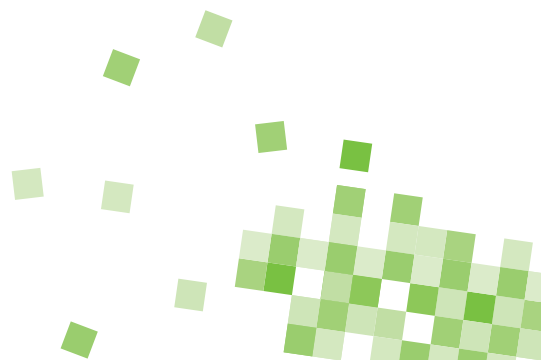
NÅR VI KOMMUNIKERER ONLINE

Formål:

At give eleverne viden om, hvordan vilkårene for vores kommunikation online er anderledes end vilkårene for kommunikation ansigt til ansigt.

Beskrivelse:

Vis eventuelt eleverne oversigten over, hvor meget 13-17-årige bruger de sociale medier.

Hver dag: 64 %
Hver time: 25 %

You Tube

Hver dag: 63 %
Hver time: 2,5 %

Hver dag: 56 %
Hver time: 34 %

Hver dag: 57 %
Hver time: 12 %

64 % er på Facebook eller Messenger hver dag – 25 % er på hver time.

56 % er på Snapchat hver dag, og 34 % siger, at de er på hver time.

57 % er på Instagram hver dag, og 12 % er på hver time.

63 % bruger YouTube hver dag og 2,5 % hver time.

Hvis du ikke kender til de fire medier, så lad eleverne fortælle om, de kan, og hvordan de bruger dem.

Fortæl eleverne, at internettet og de sociale medier har indflydelse på den måde, vi kommunikerer med hinanden på, og hvordan vi danner fællesskaber. Næsten alle børn og unge benytter sig af de positive muligheder, som den digitale verden tilbyder.

Fortæl eleverne, at de nu skal se en film, hvor Lina, som er psykolog i Red Barnet, fortæller om, hvordan det er anderledes at kommunikere online og med telefonen, end når vi står ansigt til ansigt. Du finder filmen '**Digital kommunikation**' her.

CA. 10 MINUTTER

VORES DIGITALE ADFÆRD

Formål:

At få eleverne til at reflektere over deres digitale adfærd på en legende måde.

Beskrivelse:

1. Alle står i en cirkel.
2. Forklar, at du nu vil sige nogle sætninger.
3. Start gerne med enkle sætninger, som du ved, mange elever i klassen har til fælles, og bland derefter sætninger om digital adfærd ind.
4. De elever, der synes, at sætningen passer på dem, træder et skridt ind i cirklen. Bagefter træder de tilbage i den store cirkel.

FORSLAG TIL SÆTNINGER:

Jeg har en Instagram-profil.

Jeg har prøvet at grine højt af noget online, mens jeg var alene.

Jeg deltager i debatter på Facebook.

Jeg har prøvet at dele noget på de sociale medier, som jeg fortrød.

Jeg har set ting på nettet, som jeg synes var grænseoverskridende.

Jeg har prøvet at sige fra over for ting på nettet, som jeg ikke synes var okay.

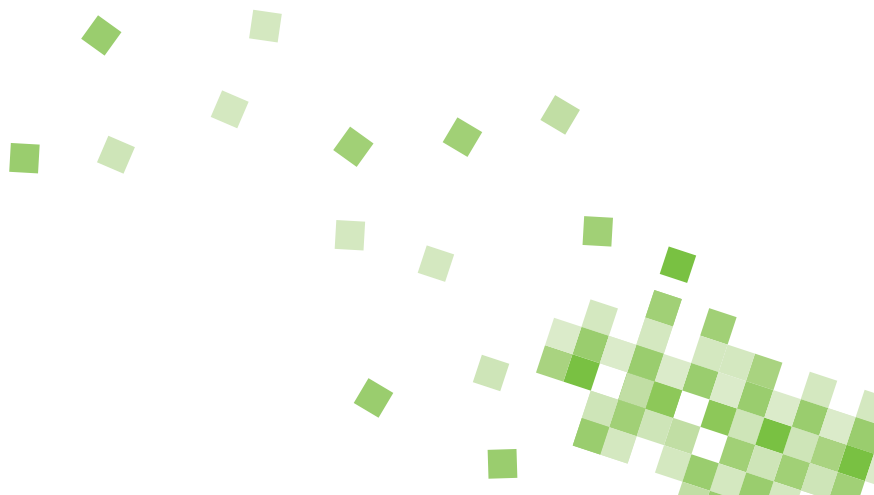
Jeg har fået nye venner på nettet.

Jeg har sendt en snapchat i dag.

Jeg har givet andre en undskyldning for noget, jeg havde skrevet til dem eller om dem online.

Jeg bruger sociale medier til at holde kontakt med venner og familie.

Jeg er venner med mine forældre på Facebook.

CA. 70 MINUTTER

TEMAØVELSER

- Temaøvelse 1: 'Vil du læse teksten op?' – mobning og hård tone på nettet (ca. 20 minutter)
- Temaøvelse 2: 'Er du blevet delt?' – ufrivillig deling af private og intime billeder, videoer eller andet materiale (ca. 20 minutter)
- Temaøvelse 3: 'En ny gaming-ven' – grooming (ca. 20 minutter)

Præsenter arbejdet med de tre problematikker for eleverne.

Sociale medier kan bidrage med en masse positivt: Man kan holde kontakt med venner, man kan være sammen, selvom man ikke er i det samme rum, man kan møde nye venner, man kan spille spil osv. Men der kan – ligesom der kan offline – opstå udfordringer, konflikter og problemer på nettet. Fortæl, at I kommer til at tale om nogle svære emner og situationer, man som barn eller ung kan stå i, og gør det klart for eleverne, hvem de kan gå til, hvis de efterfølgende får behov for at tale med en voksen.

Fortæl, at I om lidt skal diskutere tre forskellige problematikker, som kan opstå på nettet. Del eleverne op i tremandsgrupper, som sammen skal diskutere og reflektere over filmene, når I har set dem.

Introducér det første tema, som handler om den hårde tone og mobning på nettet.

CA. 20 MINUTTER

'VIL DU LÆSE TEKSTEN OP?'

Formål:

At få eleverne til at reflektere over, hvordan det er at modtage en hård besked. At få eleverne til at reflektere over, hvordan vi nogle gange skriver ting, som vi aldrig ville sige til en person ansigt til ansigt.

Fortæl eleverne, at det første tema handler om tonen på nettet og om mobning.

Vis filmen 'Vil du læse teksten op?', som du finder på Center for Rummeligheds hjemmeside: www.rummelighed.org/digital-mobning/

Når I har set filmen, så lad tremandsgrupperne diskutere den. I kan fx bruge disse refleksionsspørgsmål:

- Hvad hæfter I jer særligt ved i denne film?
- Hvordan tror I, at de børn og unge, som modtager beskederne, har det?
- Hvordan tror I, at de børn og unge, som har sendt beskederne, har det?
- Hvad kan man gøre, hvis man ser hårde beskeder/kommentarer på nettet?
- Er der noget, vi kan gøre for at udfordre digital mobning og digitalt had?

Lav en fælles opsamling, hvor grupperne fortæller om deres diskussion, og hvor der er mulighed for at bringe flere perspektiver i spil.

CA. 20 MINUTTER

'ER DU BLEVET DELT?'

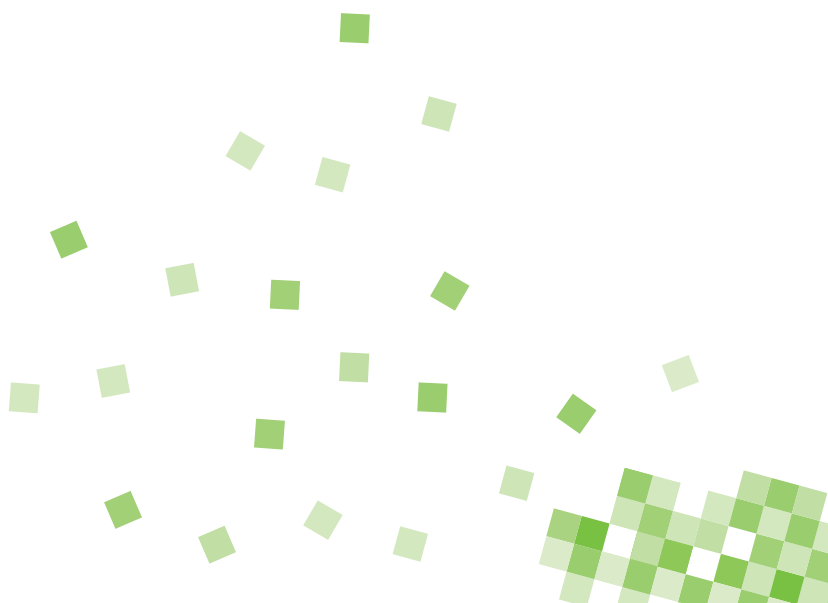
Formål:

At få eleverne til at reflektere over ufrivillig deling af billeder og over ansvaret for og konsekvenserne af den ufrivillige deling.

Beskrivelse:

Introducér det næste tema, som handler om at få delt private eller intime billeder eller videoer ufrivilligt. Vis filmen 'Er du blevet delt?'. Du finder filmen på redbarnet.dk/sletdet under 'Ressourcer'. Når I har set filmen, så lav vurderingsøvelsen.

- Start med at lave en fiktiv linje på gulvet.
- Fortæl eleverne, at de nu skal placere sig et sted på linjen.
- Hvis de synes, at den, som har taget billedet, selv har ansvaret for, at det er blevet delt, skal de stille sig i højre side. Hvis de synes, det er den, som har delt billedet videre, som har ansvaret, skal de stille sig i venstre side. De kan også stille sig i midten eller andre steder på linjen.
- Når eleverne har placeret sig på linjen, så bed dem forklare, hvorfor de står der, hvor de står, og stil refleksionsspørgsmål.

FORSLAG TIL REFLEKSIONSSPØRGSMÅL:

Hvad gør klassekammeraterne? Hvad tror I, at pigen ville ønske, de gjorde?

Er der forskel på, om deling af private billeder sker for piger eller drenge? Hvorfor?

Hvad kan elever og lærere gøre for at undgå deling af billeder og videoer uden samtykke?

Hvordan tror I, pigen i filmen har det? Hvorfor tror I, pigens kæreste har delt billedet?

Når I har haft en god dialog, så præsenter eleverne for lovgivningen på området, som er klar. Ansvar ligger hos den, der deler.

§ 235 om børnepornografi

Det er ulovligt at tage/dele billeder af personer under 18 år, hvor der vises seksuelle handlinger (samleje, oralsex, fokus på kønsorganer m.m.). Undtaget er kærestepar over 15, som må dele imellem sig, men ikke med andre.

§ 264 d – 'paparazzi-paragraffen'

Man må ikke dele krænkende billeder af andre uden at have fået lov af dem. Det kan være alle slags billeder, der udstiller en person – paragraffen kaldes også paparazzi-paragraffen, fordi den bruges af kendte, der bliver fotograferet uden deres tilladelse.

Fortæl eleverne, at de i Red Barnets anonyme rådgivning SletDet kan få hjælp, hvis de har fået delt private, grænseoverskridende eller krænkende informationer, billeder eller videoer, for eksempel nøgenbilleder. Eller hvis de oplever noget andet ubehageligt online.

CA. 30 MINUTTER

'EN NY GAMING-VEN'

Formål:

At give eleverne viden om groomingprocessen og om, hvad man skal være opmærksom på, når man kommunikerer med fremmede online.

Beskrivelse:

Fortæl eleverne, at det sidste tema handler om grooming, og at I skal høre mere om, hvad grooming er, men at du først vil læse en historie op.

Læs historien 'En ny gaming-ven' op, eller bed eleverne om at læse den selv:

"I 9. b spiller drengene rigtig meget på nettet. Det kan være WoW (World of Warcraft), Counter-Strike eller noget helt tredje. Peter kommer i kontakt med en af Europas bedste spillere. Dexter er dansker og bor i samme område som Peter. Dexter foreslår, at Peter skal være med i en test, hvor han kan vinde guld. Han skal bare sende nogle billeder af sig selv

og svare på nogle spørgsmål om sin krop. Peter deltager i testen og får det aftalte guld.

En uge senere skriver Dexter om en ny test. Nu skal Peter sende et billede af sig selv i bar overkrop. Peter synes, det er mærkeligt, men det giver guld, og Dexter er jo super flink. I øvrigt er der også andre drenge i klassen, der er kommet i kontakt med ham. Efter en måned mødes fem af drengene med Dexter på en netcafé. Han er gavmild og køber guld til dem og betaler for deres tid. Han inviterer også i biografen og til LAN-parties hjemme hos sig selv. Og giver gaver. Altså hvis man har deltaget i hans tests ...

I alt sender Dexter fem tests over de to år, kontakten varer. Kravene til det seksuelle indhold stiger hver gang, og til sidst har Peter sendt 20 billeder og filmklip af sig selv, som han virkelig ikke ønsker, nogen skal se. Han fortæller det ikke til nogen, for han synes, det er hans egen skyld, at det er kommet så vidt. En dag er der en af de andre drenges mor, der undrer sig over, at hendes søn har fået nyt webkamera. Så kommer det hele frem, og sagen bliver meldt til politiet. 'Dexter' bliver dømt til psykiatrisk behandling. Drengene får hver 10.000 kr. i erstatning. Men de får aldrig deres billeder tilbage."

Når I har læst historien, så vis filmen, hvor psykolog Kuno Sørensen fra Red Barnet fortæller om grooming. **Du inder ilmen 'Grooming' her.**

Lad tremandsgrupperne summe over historien og filmen, og hvad de særligt hæftede sig ved. Lad dem gøre det i ca. fem minutter. Lav så en fælles refleksion og opsamling.

FORSLAG TIL REFLEKSIONSSPØRGSMÅL:

Hvor i historien om Peter tror I, groomingprocessen starter? Kan I se de forskellige faser?

Hvad skal man tænke over og være opmærksom på, når man kommunikerer med nogen, man ikke kender, på nettet?

Hvad er grooming?

Hvad tror I, der skal til, for at man som barn eller ung vil fortælle om det til en voksen?

CA. 10 MINUTTER

ENERGIZER

'Regnvejr'

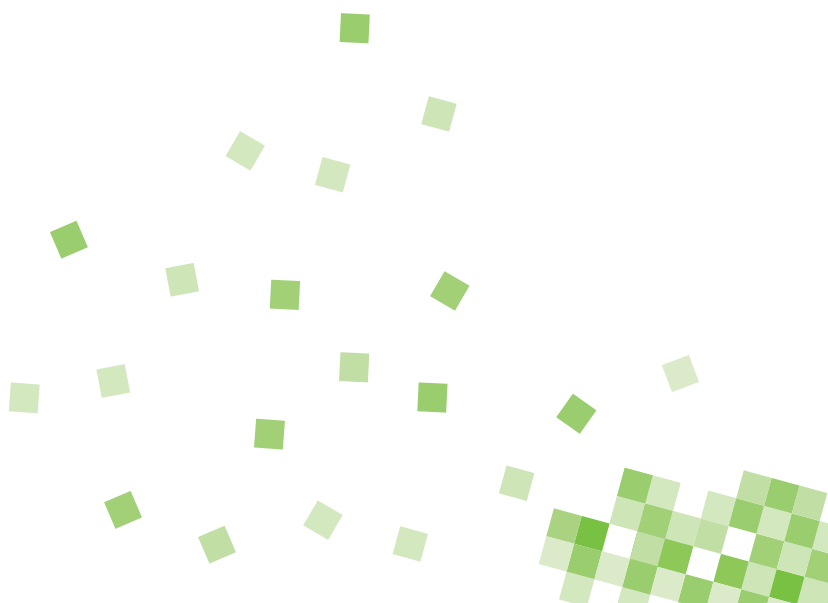
Formål:

At eleverne laver en fælles rytme. At eleverne får brugt kroppen og får ny energi.

Beskrivelse:

1. Alle står i en cirkel. Fortæl eleverne, at I skal lave en øvelse, der hedder 'Regnvejr'. I skal sammen skabe et fælles lydniveau og en fælles rytme?
2. Forklar eleverne, at de skal gøre det samme som dig:
  - Gnid hænderne sammen.
  - Bank med højre finger på venstre håndflade.
  - Bank med to fingre.
  - Bank med tre fingre.
  - Klap i hænderne.
  - Stamp med fødderne i gulvet.
  - Stamp hurtigere – regnen tager til.
  - Regnen tager af – stamp langsomt.
  - Klap i hænderne.
  - Bank med tre fingre – to – en.
  - Gnid hænderne sammen.
  - Stå stille, og mærk hele kroppen (10-15 sekunder).

Du kan se 'Regnvejr' demonstreret på www.redbarnet.dk/stærkesammen i modul 4. I filmen får du også tips til, hvordan du kan facilitere legen.

CA. 20 MINUTTER

VORES INPUT TIL SKOLENS DIGITALE VÆRDISÆT

Formål:

At eleverne giver deres input til skolens digitale værdisæt på baggrund af de diskussioner og refleksioner, som forløbet har frembragt.

Beskrivelse:

- Del værdikortene ud til eleverne, og bed dem udfylde dem i tremandsgrupperne.
- Fortæl dem, at når de udfylder værdikortene, giver det dem mulighed for at samle op på deres drøftelser og tale om, hvordan skolen kan forebygge digitale konflikter og problemer.
- Eleverne kan bruge de spørgsmål, som står på værdikortene, eller de kan selv finde på spørgsmål eller sætninger.
- Når eleverne har udfyldt værdikortene, så lav en kort opsamling, og sørg for, at elevrådsrepræsentanten tager klassens værdikort med til elevrådet.

Nu har I talt om børn og unges digitale liv og om kommunikation på nettet, og I har forholdt jer til nogle af de problemer, som børn og unge kan støde på i deres digitale liv. Fortæl eleverne, at det er blevet tid til, at de skal give deres bidrag til skolens digitale værdisæt.

Du finder værdikortene www.emu.dk.

